	<p>Dé vereniging voor de verzamelaar van frankeerstempels!</p>	
	<table border="1"> <tr> <td> Redacteur algemeen: P.L. Janssen, janssen.oosterhout@ziggo.nl </td> <td> Redacteur stempelnieuws: H. Smoor, h.smoor9@upcmail.nl </td> </tr> </table>	Redacteur algemeen: P.L. Janssen, janssen.oosterhout@ziggo.nl
Redacteur algemeen: P.L. Janssen, janssen.oosterhout@ziggo.nl	Redacteur stempelnieuws: H. Smoor, h.smoor9@upcmail.nl	

Uitnodiging voor de bijeenkomst op zaterdag 23 november te Alphen aan den Rijn

De laatste bijeenkomst van 2024 zal worden gehouden in Alphen aan den Rijn op zaterdag 23 november. U bent vanaf 10.00 uur welkom op het adres:
Zalencentrum “De Bron”, Troubadourweg 2, 2402 EP Alphen aan den Rijn.
Het bestuur hoopt op een grote opkomst en veel ruilmateriaal!

[Peter Janssen, secretaris Frankeerstempel.nl]

Verslag van de bijeenkomst op zaterdag 21 september 2024 te Elspeek

De bijeenkomst werd bezocht door 20 leden, terwijl de secretaris van 3 leden afmeldingen had ontvangen.
In de nieuwsbrief 2024-3 ontbrak bij het artikel “Bijzondere tekens” de naam van de auteur: Adri van den Merkhof. Excuses hiervoor.
Voorts was de nieuwsbrief weer de moeite waard met bijdragen van Jan Willem Jansma, Pieter Bosman en Gerard Straathof. Helaas waren er door Henk Smoor geen nieuwtjes te melden.
Het aantal nieuwe en bijgewerkte catalogi op onze website groeit gestaag. Aanvullingen hierop zijn natuurlijk van harte welkom.
Tot nu toe zijn er te weinig reacties binnengekomen bij de voorzitter om een jubileumboek samen te stellen. De voorzitter zal er een extra mailtje aan wagen en in november wordt een besluit genomen.

[Peter Janssen, secretaris Frankeerstempel.nl]

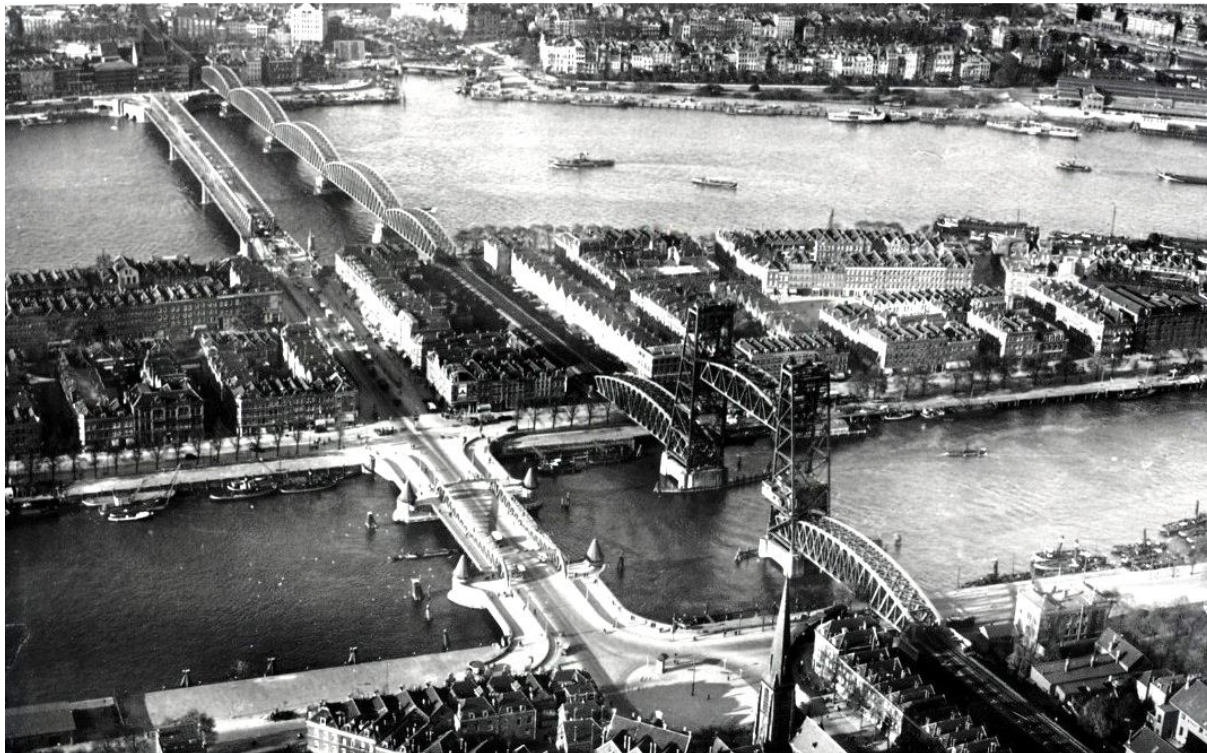
Nieuwsbrief nummer 4 van 2009 was het eerste nummer dat met het nieuwe logo en de nieuwe naam uitkwam. Dus precies 15 jaar geleden!
Waar blijft de tijd ...

	<p>Dé vereniging voor de verzamelaar van frankeerstempels!</p>

FRANKEERSTEMPEL.NL

BRUGGEN VAN BELANG

Op de foto het ‘waterige’ centrum van Rotterdam, rond 1935. Op de voorgrond de Koningshaven, met links de Koninginnebrug en rechts de Koningshavenbrug, ook wel: De Hef. Op de achtergrond de Nieuwe Maas, met links de Eerste Willemsbrug (verkeer) en rechts de Willemspoorbrug. In het midden het Noordereiland. De bovenkant van de foto is de noordzijde en de onderkant laat zich raden!

Ten tijde van oorlog zijn bruggen vaak van essentieel belang voor een van de partijen. Het is niet voor niets dat een militaire organisatie een korps pontonniers bij het regiment Genietroepen heeft. Wie kent niet oorlogsboeken en -films, waarin de brug het hoofdonderwerp is? Titels als *Een brug te ver* (FR13768) of *De slag om Arnhem*, zijn bij velen bekend.

De inval van nazi-Duitsland op 10 mei 1940 in Nederland was terdege voorbereid en werd gedaan over verschillende aanvals-assen. Een daarvan was het veroveren van de Maasbruggen in Rotterdam.

Het plan hiervoor bestond uit diverse gelijktijdige acties. Op vrijdag 10 mei landden parachutisten nabij het noordelijke landhoofd van de Moerdijkbrug (PR 4674) en op het vliegveld Waal-haven in Rotterdam-Charlois.

De Moerdijkbrug werd op 11 mei bemachtigd en bood een dag later de weg voor de, door Noord-Brabant aanstormende, 9e Pantserdivisie van de Wehrmacht. De Pantserdivisie vond vervolgens stevige weerstand nabij Dordrecht (Vesting Holland) en bereikte Rotterdam op 14 mei.

Nog in de ochtendschemer van de 10^e mei landden aan weerszijden van de Rotterdamse bruggen 12 watervliegtuigen op de Nieuwe Maas, waaruit zo'n 120 Duitse soldaten kwamen die met rubberbootjes de noordelijke wal bereikten. Niet veel later kwam er versterking door een peloton luchtlandingstroepen dat nabij het Feijenoordstadion was geland. Daarmee hadden de Duitsers de noordelijke landhoofden van de Willemsbruggen in handen, maar veel verder dan dat kwam men niet. Een eenheid van Mariniers dat in de stad gelegerd was, kwam namelijk meteen in actie en voorkwam daarmee dat invaller zijn gebied kon uitbreiden.

Nadat de op vliegveld Waalhaven gelande Duitse parachutisten het terrein hadden ingenomen, werden luchtlandingstroepen aan de grond gezet, die onmiddellijk aan een opmars naar het Noordereiland begonnen. Zij stuitten op weinig tegenstand en konden zodoende de bruggen over de Koningshaven snel bezetten en de zuidelijke landhoofden van de Willemsbruggen innemen.

Op 11 en 12 mei bestendigde de militaire situatie. Ruim 3.000 Nederlandse (nauwelijks gevechtsklare) infanteristen werden aangevoerd die stelling namen tegen de bezetters op de noordoever van de Nieuwe Maas. Twee dagen bestookten beide partijen zich op diverse locaties zonder dat de situatie veranderde.

Toen het duidelijk werd dat de Duitse pantserdivisie weldra ter plaatse zou zijn, werd besloten een tegenaanval te doen. Door het heroveren van de Duitse positie op de noordelijke oever, zou het mogelijk worden de landhoofden op te blazen en de opmars te blokkeren. Echter, het aangewezen bataljon infanterie kwam niet op de afgesproken tijd. Daarom moesten de aanwezige militairen en mariniers de klus klaren, zonder verdere steun van de beloofde versterking en de hulp van aanwezige veldartillerie, mortieren en pantserwagens. Ondanks de heldhaftige inzet van de mannen mislukte de operatie; vooral door incompetentie van de legerleiding. Alleen al het feit dat men volkomen verrast was door de inzet van parachutisten en luchtlandingstroepen.

Eerste Willemsbrug

Koninginnebrug

Toch maakte de heroveringsactie indruk op de lokale Duitse legerleiding, die besloot om een tactisch luchtbombardement te vragen. Het hoofdkwartier in Berlijn dacht hier anders over en terwijl capitulatie besproken werd, kreeg de Luftwaffe instructie tot een

oppervlaktebom-bardement van het centrum van Rotterdam. De gevolgen zijn bekend en de bruggen werden gespaard.

Ook in mei 1945 werden de bruggen ontzien. Het westen van Nederland werd door de Canadezen bevrijd. De nog aanwezige Duitse troepen kregen, na de capitulatie in de avond van 4 mei, te horen dat ze verloren hadden.

Hun wapens moesten ze behouden en de eigen objecten bewaken totdat de geallieerde troepen hen daadwerkelijk ontwapende. Dat kon dus enige dagen duren. Een aantal leden van de Binnenlandse Strijdkrachten hadden dit niet begrepen en gingen alvast los en zo kon het gebeuren dat nog velen omkwamen in de warrige dagen van mei.

[Pieter Bosman]

Het staat geschreven en gedrukt – deel 1

Schrift en drukwerk

Een bekende volkswijsheid begint met ‘Het staat geschreven en gedrukt’. Aangezien onze stempels ook afdrucken zijn (tegenwoordig prints), ben ik in de geschiedenis van alles wat geschreven of gedrukt is gedoken.

Schrijven of drukken is een vorm van communicatie. Je kunt ook (non)verbaal communiceren, maar dan gaat je verhaal of je boodschap direct weer verloren. Geschreven of gedrukte communicatie kun je bewaren en verspreiden, zodat dezelfde tekst of tekening op een andere plaats of op een ander moment door één of meerdere mensen bekeken kan worden.

Om te schrijven of te drukken heb je een ‘medium’ nodig. Veelal zal dat een tastbare ondergrond zijn van bijvoorbeeld steen, klei, hout, papier, linnen, dierenhuid of film. Via een niet tastbaar medium, zoals een morsesleutel, telegraaf, e-mail, chat en dergelijke kun je je bericht van het ene medium naar het andere overbrengen, waarbij de ontvanger de mogelijkheid heeft het alsnog af te drukken, bijvoorbeeld door het te printen op een tastbaar medium. Tegenwoordig wordt de meeste schriftelijke communicatie trouwens digitaal bewaard.

Mensen houden van efficiency. Daarmee bedoel ik dat ze dingen graag sneller en gemakkelijker willen doen. Dus in minder tijd en met minder middelen hetzelfde doel bereiken. Dit streven heeft gezorgd voor een scala aan steeds efficiëntere schriftelijke communicatiemiddelen. In de jaren '80 is er zelfs meerdere keren een ‘efficiencybeurs’ georganiseerd.

Rotstekeningen

Mensen die zo'n 100.000 jaar geleden leefden hadden al een vorm van taal. Een plaatje zegt meer dan 1000 woorden, en dat is mogelijk de reden dat mensen rotstekeningen gingen maken. De oudst gevonden tekeningen dateren van 40.000 jaar geleden. Hiervoor gebruikten ze natuurlijke pigmenten. Vaak gaat het om afbeeldingen van dieren, zoals mammoeten of paarden. Misschien waren die tekeningen handig ter voorbereiding op de jacht. Een andere verklaring is dat de toenmalige mensen bang waren voor deze dieren en dat de ‘medicijnmannen’ de tekeningen in afgelegen grotten hebben aangebracht om hun angst voor deze dieren te bezweren.

Ook zijn er veel in de rotsen gekraste, gekerfde of gehakte afbeeldingen gevonden van symbolen en figuren die mogelijk te maken hadden met de goden waarin ze geloofden. Door die af te beelden en door rituelen uit te voeren zouden die goden dan gunstig gestemd raken en moeten zorgen voor meer voedsel, meer nageslacht ed.

Schrift

Voor bepaalde klanken kun je eenvoudige plaatjes of symbolen bedenken. Als je die in een bepaalde volgorde achter elkaar zet en er een betekenis aan toekent, ontstaat een grafisch weergegeven taal.

Vanaf zo'n 5000 jaar geleden ontwikkelde het schrift zich van pictografische schrift (waarbij ieder begrip een eigen schriftteken had), via lettergrepenschrift (een vereenvoudigd beeldschrift met tekens voor lettergrepen) tot een alfabetisch schrift. Bij een alfabetisch schrift heb je maar een beperkt aantal tekens nodig om te kunnen schrijven en lezen.

Een beeldschrift dat nog steeds, maar dan in vereenvoudigde vorm, gebruikt wordt, is het Chinese schrift. Het lettergrepenschrift werd vroeger bijvoorbeeld door de Maya's gebruikt, maar is nu geheel verdwenen. Het oudst bekende alfabet is het Fenicische, dat zo'n 4000 jaar geleden werd gebruikt. Ons huidige Latijnse alfabet is zo'n 2850 jaar geleden 'bedacht' door de Romeinen, op basis van het Etruskische alfabet, dat weer ontleend is aan het Griekse. Ons alfabet bestaat uit 26 tekens, drie meer dan het Griekse. Dat komt doordat wij ook onderscheid maken tussen de I en de J en tussen de U en de V, en omdat we de W hebben toegevoegd. Met die 26 letters worden woorden, zinnen, alinea's, hoofdstukken en boeken geschreven.

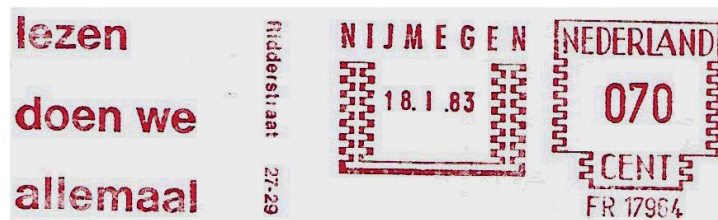

Lezen en schrijven

Het schrift was een handig hulpmiddel om bijvoorbeeld afspraken of bezittingen vast te leggen. Dat werd belangrijk toen mensen meer bezittingen kregen (omdat ze zich op een bepaalde plek gingen vestigen) en handel gingen drijven. Transacties werden opgeschreven omdat dat veel betrouwbaarder was dan het menselijke geheugen. Het schrift werd ook gebruikt om politieke of historische boodschappen over te brengen binnen het te besturen grondgebied.

Je hebt alleen iets aan een schrift als er mensen zijn die het kunnen lezen en schrijven. Tot 1200 konden alleen priesters en enkele edellieden dit. Nadat de eerste universiteiten ontstonden (in Nederland in Leiden aan het eind van de Middeleeuwen) werden meer mensen hier vaardig in. Onder hen ook ambachtslieden, die zo hun administratie bij konden houden. Na de Middeleeuwen neemt de ‘alfabetisering’ van de bevolking toe. Het duurt tot rond 1900 voordat vrijwel iedereen op school leert lezen en schrijven.

Van kleitabletten tot papier

In oosterse landen werd aanvankelijk gebruik gemaakt van kleitabletten. Met een pin werden de karakters in de klei gegraveerd, waarna de klei werd gedroogd of gebakken, zodat je de ‘documenten’ eenvoudiger en langer kon bewaren. Zo goed zelfs dat we er nu nog vele in musea kunnen bewonderen.

Ook werd gebruik gemaakt van botten, boombast, potscherven en wasbordjes om teksten in te krassen. Bij die laatste werd door de Romeinen met een stylus (schriftpen) tekst uitgekraasd uit een plankje met bijenwas. Handig voor notities die niet bewaard hoefden te worden, want je kon de waslaag weer gladstrijken en je ‘wastafel’ opnieuw gebruiken. Ook kon je met het platte uiteinde van de stylus foute tekst uitwissen. Een soort gummetje dus.

In Egypte, Rome en Griekenland werd gebruik gemaakt van Papyrus (gemaakt van gedroogde horizontaal en vertikaal over elkaar heen gelegde stengels van de papyrusplant, waarbij het oppervlak behandeld werd met een soort lijm, waardoor de inkt niet gaat uitlopen) en perkament (geprepareerde dierenhuid). Papyrus werd opgerold om het te bewaren of te vervoeren. Het perkament was daar vaak te stijf voor. Dat werd dan aan één zijde aan elkaar genaaid, zodat een boek ontstond. Papyrus was erg vochtgevoelig. Daardoor is er ook maar weinig van bewaard gebleven. Bekende bewaard gebleven documenten op papyrus of perkament zijn de Dode Zee-rollen.

Via de Chinezen en de Arabieren verspreidde zich de kunst om papier te maken. Daarbij werden plantvezels en textielvezels met water fijngemaakt in de papiermolen. Met een schepvorm van fijn gaas werd papierpap geschept en op vilt gelegd. Een hele stapel werd geperst en daarna werden de vellen verder gedroogd. Tenslotte werden de vellen in een bad met beenderlijm gedoopt, opnieuw gedroogd en tenslotte op maat gesneden.

Later werd hout gebruikt als grondstof voor papier, samen met vulstoffen. Met chemicaliën werd papier wit gemaakt. Tegenwoordig wordt meer dan de helft van het oude papier opnieuw gebruikt om 'nieuw' papier te maken.

Papier is er in diverse formaten. Een A0-vel meet 1m². De helft is A1 enz. Het veelgebruikte A4-velletje heeft dus het formaat van 1/16 van een A0-vel. Bij 80-grams papier weegt het A0-vel 80 gram.

Schrijfgerei

Om te schrijven wordt gebruik gemaakt van instrumenten. Aanvankelijk was dat een rietpen of ganzenveer. De rietpen is een schuin afgesneden stukje bamboe. De daaraan gemodelleerde punt wordt in de inkt gedoopt. De ganzenveer (een slagpen van een vogel) werkt op dezelfde manier. Doordat deze hol is bleef er wat inkt in de pen zitten, zodat je door 1 x in de inkt te dopen meerdere letters op het papier kon schrijven.

Met een griffel, die van leisteen is gemaakt, kun je schrijven op een schrijfplankje (de lei) dat ook van leisteen is. Met een spons kon je de tekst weer uitwissen en nadat het plankje opgedroogd was kon je het weer opnieuw gebruiken. De griffel was een goedkope manier om bijvoorbeeld te leren schrijven en werd op scholen gebruikt. Had je een '10 met een griffel' behaald, dan kreeg je naast een goed cijfer ook een nieuwe griffel.

Een potlood is een stift (mengsel van klei en grafiet) in een omhulsel van hout. Dit was vanaf de 17^e eeuw de goedkopere versie van de zilverstift en de loodstift. Het lood daarvan werd in een pot gesmolten, vandaar de naam potlood. Om de punt scherp te houden gebruik je een puntenslijper en met een rubberen gometje kun je de tekst weer uitvegen.

De kroontjespen kan gezien worden als een verbeterde versie van de ganzenveer. Het is een stalen schrijfpennet met een kroonvormige verbreding. Een gaatje in de pen dient als klein inktreservoir. Tot in de jaren '60 werd de kroontjespen veel op scholen gebruikt in combinatie met de inktpot in de lessenaar.

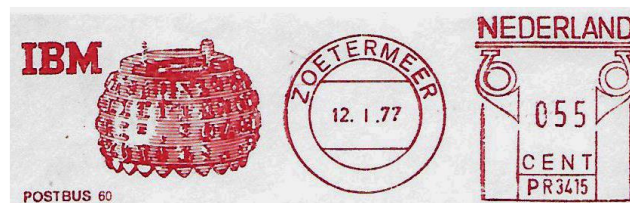
Een vulpen is feitelijk een verbeterde kroontjespen met een groter inktreservoir. Daardoor kon je gewoon doorschrijven en werd de inkttoevoer beter gereguleerd. Aanvankelijk vulde je inkt bij in de vulpen. Later verving je de kant en klare inktpatronen, wat minder geknoei opleverde.

In de jaren '30 kwam de balpen op de markt. Deze pen heeft een punt met een kogeltje dat draait. De wat stroperige inkt vloeit bij het schrijven op het papier en het 'balletje' zorgt er ook voor dat de inkt niet uit de pen lekt of opdroogt. De herkomst van de naam balpen is daarmee duidelijk. Er zijn diverse methoden om de balpenpunt in het omhulsel van de balpen te laten verdwijnen en vaak kun je de pen via een clipje ergens achter haken.

In de tweede helft van de 19^e eeuw kwam er een mechanisch apparaat op de markt waarmee je via druktoetsen schrifttekens op papier kon afdrucken: de schrijfmachine. Een vel papier werd om een rol gedraaid en vastgeklemd. Die rol kon heen en weer bewegen en bij elke toetsaanslag schoof de rol een stukje naar links. Via een hendel kon je de rol dan weer naar rechts bewegen om de volgende regel te typen. De meeste machines werkten met een inktlint dat voor de rol langs liep en tussen twee spoeltjes steeds iets werd opgeschoven. De letters hamerden tegen het lint en werden op het papier afgedrukt. De letters staan niet in een logische volgorde op het toetsenbord. De plaatsing is zodanig gekozen dat veel voorkomende lettercombinaties aan verschillende kanten van het toetsenbord zaten, waardoor je de minste kans liep op vastlopende letterarmen. De meeste schrijfmachines hadden één vast lettertype. Later kreeg je (elektrische) modellen waarbij je het lettertype gemakkelijk kon verwisselen. Bekend zijn de daisy-wheel (waarbij de letters aan de uiteinden van een rond schijfje zaten) en het letterbolletje van IBM.

De schrijfmachine wordt ook wel typemachine genoemd, naar het Engelse 'typewriter'. Om de schrijfmachine goed te kunnen bedienen moest je leren typen. Het typen van een tekst ging vele malen sneller dan het met de hand schrijven ervan, en de tekst was ook altijd goed leesbaar (handschriften waren dat vaak niet). Met carbonpapier kon je gelijk een kopie van je brief maken, hetgeen handig was voor de administratie en werk bespaarde.

Mede afhankelijk van de typist, waren de aanslagen niet altijd gelijkmatig. De letters die met de pink getypt worden zijn vaak wat lichter afgedrukt omdat je die met minder kracht typt. Punten en komma's maakten soms gaatjes in het papier. Dat alles werd verbeterd met de gelijkmatige aanslag van de elektrische typemachine, waarbij het lint vaak eenmalig werd gebruikt, zodat het een mooie scherpe zwarte afdruk gaf.

Een verder innovatie was de elektronische schrijfmachine. Deze had een geheugen, zodat je zelfs nog correcties kon aanbrengen in een opgeslagen getypte regel die pas daarna afgedrukt werd.

De stap naar de tekstverwerker is dan niet zo groot meer. Het beeldscherm en het geheugen werden groter en de tekst werd pas afgedrukt op een printer nadat deze geheel opgesteld, nagekeken en aangepast was. Tekstverwerkers kregen ook een spellingcontrole, een keur aan lettertypen, lettergroottes, speciale tekens en afdrukkleuren. Je kon afbeeldingen invoegen en bestanden bewaren. Enfin, allemaal heel herkenbaar voor de hedendaagse 'schrijver' van teksten.

Monnikenwerk

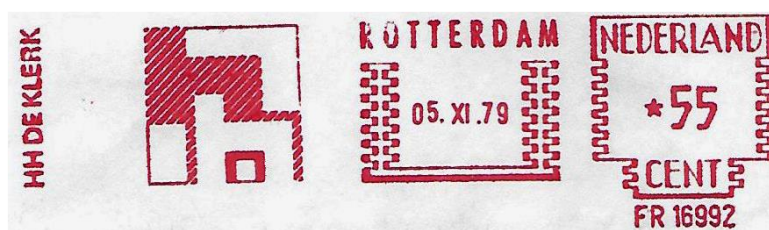
Wie ooit strafregels heeft moeten schrijven weet dat het niet leuk is om meerdere keren dezelfde tekst te moeten opschrijven. Echt monnikenwerk, een saaie, langdurige klus, waarbij veel geduld komt kijken. In de middeleeuwen was monnikenwerk echter de enige oplossing als je meerdere exemplaren van je tekst wilde hebben. Het 'kopiëren' van een boek duurde soms jaren. Boeken waren dus kostbaar en zeer zeldzaam. Vaak waren het dan ook echte kunstwerken met kleurrijk versierde initialen (hoofdletters) en miniaturen als illustratie bij de tekst.

De eerste teksten werden opgeschreven door kloosterlingen omdat alleen zij konden schrijven en lezen. Geestelijken hadden in die tijd veel macht en geld, en ook tijd om zich te bekwamen in lezen en schrijven.

Tot de 19^e eeuw werden brieven en officiële stukken met de hand geschreven. Organisaties hadden hiervoor klerken in dienst. De term klerk is afkomstig van het Latijnse 'clericus', een aanduiding voor een geestelijke. Vroeger hadden klerken gestudeerd en konden ze lezen en schrijven. Tegenwoordig hebben ze minder aanzien en noemen we ze 'kantoorbediende' of 'administratief medewerker'. De aanduiding H.H. de Klerk in onderstaande afdruk klinkt in dit licht wel toepasselijk.

De kunst van het drukken

De boekdrukkunst betekende een grote stap vooruit in het sneller en goedkoper vervaardigen van grotere oplagen. Geschriften konden zo gemakkelijker verspreid worden en werden toegankelijker voor een groter publiek.

Bij de oudste druktechniek sneed je losse karakters uit, doopte je die in inkt en bracht je ze daarna op een ondergrond aan. Later werden deze 'stempels' uitgebreid en werd bijvoorbeeld een hele pagina in een houtblok uitgesneden. Deze 'blokdruk' is bekend vanaf het jaar 1000. Nadeel was dat het veel werk was om een stempel te maken en na enkele honderden afdrucken was het stempel dusdanig versleten dat het niet langer bruikbaar was.

Een hoge vlucht heeft deze techniek daarom niet genomen. Wel is het bijvoorbeeld nog gebruikt voor het drukken van bidprentjes.

Edellieden gebruikten vaak een zegelring. Dit is ook een vorm van blokdruk, maar de gravure werd (uiteraard in spiegelbeeld) aangebracht in een ring van edelmetaal of edelsteen. De afdruk werd niet met inkt gemaakt, maar in lak. Je kon op die manier een opgevouwen document 'verzegelen' met een soort handtekening.

Het gebruik van losse letters, die in een drukvorm werden gezet, was in de 15^e eeuw een echte doorbraak in de drukkunst. Er werden matrijzen gemaakt waarin loden letters gegoten werden. Daarna werden de losse letters 'gezet' in de drukvorm. Voor het drukken met een drukpers werd nog gecontroleerd op zetfouten. Was het drukken klaar, dan kon je dezelfde letters vele keren nogmaals gebruiken, omdat de slijtage zeer gering was. Voor het drukken werd inkt op de drukvorm aangebracht (dit wordt ook wel hoogdruk genoemd). Daarna werd er een vel papier op gelegd. Met een degel (bovenplaat) werd het papier dan op de drukvorm gedrukt. Dit wordt een degelpers genoemd. Oudere frankeerstempels werden ook via hoogdruk aangebracht. Het cliché draait langs een inktrol en maakt vervolgens een afdruk op de envelop.

Het handmatig letterzetten was een tijdrovende klus, en dus werden er in de tweede helft van de 19e eeuw zetmachines voor uitgevonden. Eerst de zogenaamde koud-loodzetmachines en later de heet-loodsystemen. Via een toetsenbord werd een papierband geponst, die op een zetsel-gietmachine werd 'afgespeeld'. Die machine goot dan een zetsel voor een regel tekst. Later werd gebruik gemaakt van matrijzen, waardoor je bij correctie niet de hele regel, maar een enkele letter kon vervangen. Voor de type-fanaten onder ons: Je had monotype, linotype en intertype letterzetmachines.

Vanaf de jaren '60 werd overgestapt op de offset-druktechniek. De drukvorm is dan een aluminium plaat waarop fotografisch een beeld wordt aangebracht. Dat gebeurde eerst via belichting met een ultraviolette lamp en later met een computergestuurde laserstraal. De offsetplaat wordt vochtig gemaakt, waardoor alles wat niet afgedrukt moet worden niet beïnk wordt. Het vocht stoot namelijk de inkt af. De afdrucken worden via een rubberdoek op het papier gemaakt in een zogenaamde rotatiepers (deze werkt met ronddraaiende cilinders). Aan dit 'overzetten' (offset) dankt de techniek zijn naam. Door dit overzetten hoeft de tekst ook niet in spiegelbeeld op de drukplaat te staan. Offset is een vorm van vlakdruk.

Door de vierkleurendruk, ook wel bekend als CMYK (Cyaan, Magenta, Yellow en Key (meestal zwart)), kun je fullcolour drukken. Je bereikt dat met 4 afzonderlijke drukgangen (één voor elke kleur), waarbij het papier steeds op precies dezelfde plek moet liggen. Die 4 drukgangen zitten tegenwoordig in 1 machine met 4 geïntegreerde offsetpersen.

Diepdruk is een oude techniek, waarbij in een drukplaat verdiepte uitsparingen worden aangebracht. De drukplaat wordt met inkt bedekt en met een rakel afgeschrapt, zodat er alleen nog inkt in de verdiepte uitsparingen zit. Het papier wordt daar met een zware roller tegenaan gedrukt, waardoor de afdruk ontstaat.

Een druktechniek die ik zelf vroeger nog toegepast heb is de zgn. doordruk. Tot eind jaren '70 werd deze techniek veelvuldig gebruikt bij het stencilen. In het stencil kon je op je typemachine (zonder lint) gaatjes maken. Met een speciaal pennetje en een 'ribbelblad' kon je zelfs tekeningetjes maken. Ging er iets mis, dan kon je het met correctielak weer dichtlakken. Later werd een pagina ingebrand in het stencil. Het stencil ging vervolgens in de stencilmachine, die de inkt door het stencil op het papier drukte. Op deze wijze zijn vele clubblaadjes gedrukt. In de jaren '40-'45 waren stencilmachines ook erg populair bij het verzet.

Tegenwoordig maken we zelf gemakkelijk een fotokopie. Daarbij wordt feitelijk een 'foto' gemaakt van het origineel. In een fotokopieerapparaat zit een elektrostatiche geladen drum. Als je op start drukt wordt de glasplaat (waar je origineel op ligt) fel verlicht. De belichte delen van de drum (daar waar het document wit is) verliezen daarbij hun lading. Daar waar nog lading zit wordt heel fijn plastic poeder aangebracht, dat even verwarmd wordt om aan het papier te hechten.

RICOH

Official dealer
Copiers-Fax-Laserprinters-scanners

In het digitale tijdperk kunnen we een document systematisch aftasten (scannen) en omzetten in digitale data. Omgekeerd kun je digitale data omzetten in een afbeelding op papier. Dat wordt printen genoemd. Inktjet printers maken gebruik van cartridges met inkt die op het papier gespoten wordt (elektrische schokjes zorgen ervoor dat het op de juiste plek komt). Bij een laserprinter wordt het document op een elektrisch geladen rol geprojecteerd. Op de door de laser verlichte plekken blijft toner (een heel fijn poeder) plakken. Door het over de drum te rollen komt het tonerpoeder op het papier. Moderne frankiemachines hebben ook een ingebouwd printertje, dat een frankiestempel op de envelop print.

Bijzondere druktechnieken

Als je niet op papier wilt drukken, maar op een ander materiaal, dan heb je daar meestal een bijzondere druktechniek voor nodig.

Bezoek ook
onze website:
www.pennenland.nl

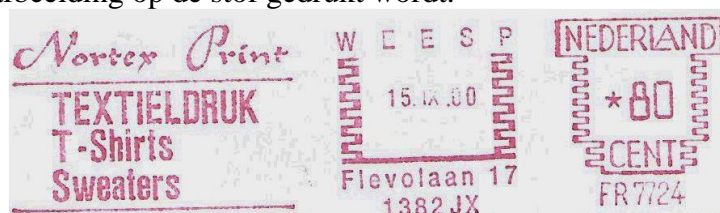
FRANKEERSTEMPEL.NL

Voor relatiegeschenken (zoals pennen en aanstekers) wordt gebruik gemaakt van de tampondruk. De inkt wordt aangebracht op een flexibel stempel (de tampon). De afdruk kan daarna aangebracht worden op vrijwel elke vorm en ondergrond.

Voor mokken en andere keramische items werkt sublimatiedruk beter. Daarbij wordt de print in het oppervlak van de mok 'gebakken' via een chemisch proces waarbij een stof vanuit de vaste fase meteen in de gasfase wordt gebracht (de vloeistoffase wordt dus overgeslagen). Een alternatief is de keramische transfer, waarbij keramische inkt via transfervellen met een zeefdrukbedrukking op het voorwerp wordt gezet.

Zeefdruk kent iedereen wel van T-shirts. De inkt wordt daarbij met een rakel door een zeef geperst, zodat de afbeelding op de stof gedrukt wordt.

Een modernere techniek is de digitale print. Daarbij wordt een afbeelding op stof geprint. Zo krijg je bijvoorbeeld gordijnstof met allerlei mooie afbeeldingen.

Bij naamplaatjes wordt vaak gebruik gemaakt van laser graveren. De krachtige rode laserpunt brandt de tekst daarbij in hout, leer, metaal of kunststof.

Als je kras- en kleurechte stickers nodig hebt, bijvoorbeeld stickers op computers, auto's, wasmachines enz., kun je het beste de dooming-techniek gebruiken. Daarbij wordt ter bescherming over de kleurendruk een harslaagje aangebracht.

U ziet het, je kunt druk zijn met vele vormen van drukwerk, die alle de moeite waard zijn!

[Jan Willem Jansma]

€ NIEUWTJES GEMEENTEN €

ALPHEN AAN DEN RIJN (ZH)

RN 800115 A 1 (hor. lijn) (3 kerstbomen en 3 sterren) (op kaart in envelop: **Prettige Feestdagen**)..... A 1203

PRETTIGE FEESTDAGEN (hor. lijn)

Opm: Eerder vermelde A1 en A2 worden resp. A2 en A3

BELLINGWEDDE (GR) Vanaf 0968; Vanaf 0118 gemeente Westerwolde

PB 821174 A - D/e (TPG) WEDDE Hoofdweg 2 9698 AE..... A 0806

GRONINGEN (GR)

PB 61037 > Tot en met 1298 Guldenmachine

Secretarie

B - E/a (PTT) 9700 RM GRONINGEN POSTBUS 30026..... A 0204

LINGEWAAL (GL) Vanaf 030187; Vanaf 0119 gemeente West Betuwe

PB 800618 A - D/e (TPG) ASPEREN Postbus 1014 4147 ZG..... A 0906

ROTTERDAM (ZH)

PB 800535 A - D/e (TPG) ROTTERDAM Postbus 1655 3000 BR

1 (gebogen: **deelgemeente**) (vignet van diverse lijnen) **noord**..... A 1006

Opm: Eerder vermelde variant A wordt variant B

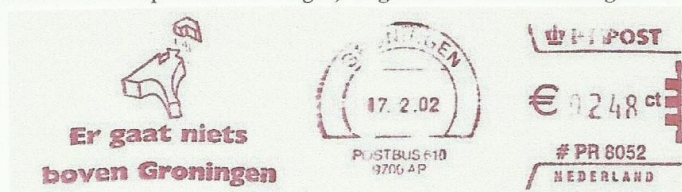
€ NIEUWTJES PROVINCIES €

GRONINGEN

PR 8052 > Tot en met 0700 Guldenmachine

C - C/b (PTT) GRONINGEN POSTBUS 610 9700 AP

1 (landkaart met losse provincie Groningen) **Er gaat niets boven Groningen**..... A 0202

€ NIEUWTJES WATERSCHAPPEN €

Waterschap Noorderzijlvest Vanaf 0195

MS 150027 A - NetSet-A (PostNL) Afz. 9735 AC 1..... A 0420

f NIEUWTJES GEMEENTEN f

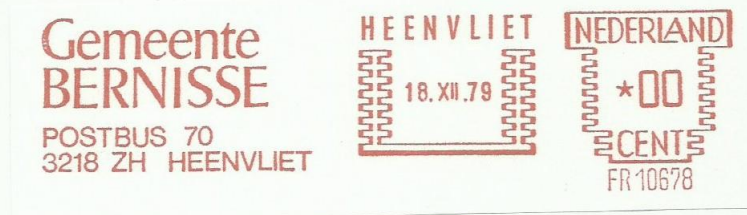
BLOEMENDAAL (NH)

PR 6279 A - A/a BLOEMENDAAL
 1 (om embleem: GEMEENTEPOLITIE BLOEMENDAAL) R 1179
 Opm: Eerder vermelde variant A wordt B

HEENVLIET (ZH) Vanaf 0180 gemeente Bernisse

FR 10678 A 3 Gemeente BERNISSE POSTBUS 70 3218 ZH HEENVLIET R 1279
 Opm: In 1979 gebruikte envelop gezien, daarom geen 00!-vermelding

LITTENSERADEEL (FR) Vanaf 0184; Vanaf 260185 gemeente Littenseradiel

PB 4190 A 2 Gemeente Littenseradiel (wapen) loft (cirkel met wolken en stralen) grûn A 0884
 as freon tusken de stêden
 Opm: Vooruitlopende op de naamswijziging is de naam Littenseradeel niet in de machine gebruikt geweest

ROTTERDAM (ZH)

FR 12215 B - C/c ROTTERDAM Groene Hilledijk 315 3075 EA
 1 GEMEENTE ROTTERDAM (wapen) Zuiderziekenhuis Groeneveld 15 R 0278
 Opm: Eerder vermelde B1 wordt B2

STEENWIJKERWOLD (OV) Vanaf 0173 gemeente Steenwijk

FR 7818 A - B/b STEENWIJK R 0261

f DATUMNIEUWTJES GEMEENTEN *f*

AMSTELVEEN (NH)

PB 61042 Vanaf 0503 reservemachine Veenman

ARNHEM (GL)

FR 26227 Vanaf 0695 Van Nimwegen & Partners te Valkenswaard

ROTTERDAM (ZH)

PB 61404 Vanaf 0803 ?? (postbus 3068) te Hoofddorp

STEIN (LB)

PB 65313 Vanaf 0798 Blokker BV te Amsterdam

VELSEN (NH)

PR 10025 Vanaf 0296 Behaenk Adviesgroep te Rotterdam

f OVERIGE NIEUWTJES GEMEENTEN *f*

WAGENINGEN (GL)

FR 22352 Keuzestempels: AANTEKENEN

f NIEUWTJES WATERSCHAPPEN *f*

Waterschap De Ommedijk Vanaf 0179; Vanaf 0190 Waterschap Meer en Woude

PR 10215 A 1 (wapen)..... A 0887

Waterschap Tholen Vanaf 1959; Vanaf 0196 Waterschap Zeeuwse Eilanden

FR 29062 A 1 prettige kerstdagen en een voorspoedig nieuwjaar (kaars en hulst)..... A 1293

Opm: Eerder vermelde A 1 wordt A 2

f DATUMNIEUWTJES WATERSCHAPPEN *f*

Waterschap de Groote Waard Vanaf 0178

FR 28743 Vanaf 0105 De Slegte te Amsterdam

Correcties

GOES (ZL)

PR 10038 B - A/b GOES POSTBUS 209 4460 AE GOES..... A 0485-0386
Deze vermelding wordt geschrapt. Het blijkt nu dat het hier de PR 10058 betreft, die ook in gebruik was in
Goos, maar bij de Regionale Woningbouwvereniging. De PR 10038 is alleen bekend met reclamevlag.

~ ~ ~ ~ ~

Van de heren van Drimmelen, Jansma, Janssen en Kerkhoven zijn bijdragen in deze nieuwsbijlage opgenomen, allen
hartelijk dank hiervoor.

Daarnaast zijn enkele nieuwtjes opgenomen die afkomstig zijn uit door leden of oud-leden aan de vereniging
overgedragen verzamelingen.